

คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้ และทำลายวัตถุระเบิด (EOD)

Quality of working life of police officers in explosive ordnance disposal (EOD)

พิพัฒน์พงษ์ แก้วดี* รุจน์นรงค์ศักดิ์ บวรนนท์กุล**

Pipatpong Kaewdee* Tanansak Borwornnuntakul**

Received : 22 April 2020 / Revised : 30 April 2020 / Accepted : 2 June 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) และนำผลจากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ซึ่งประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน จำนวน 275 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ในภาพรวม มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน มีคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) จะต้องมี ความตระหนักในความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และได้รับการพัฒนาศักยภาพตามความก้าวหน้าในงาน ซึ่งจะทำให้มีความมั่นคงในการทำงานเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน / เจ้าหน้าที่ตำรวจ / หน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD)

*หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**อาจารย์ประจำสาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

*Master of Arts, Criminology and Criminal Justice Program, Faculty of Social Science and Humanities, Mahidol University

**Lecturer, Assist.Prof. Criminology and Criminal Justice Program, Faculty of Social Science and Humanities, Mahidol University

Abstract

The objective of this study were to study on the quality of working life of the EOD police officers and to use the study results as the guidelines to improve the quality of working life of the EOD police officers. A survey was conducted among 275 EOD police officers, using a questionnaire as a tool and analyzing statistic data by frequency Mean Standard Deviation

The results of this study showed that the EOD police officers had a moderate level of working life quality. When considering each side, it was found that the career growth opportunities caused a high level of the quality of working life. The other factors caused a moderate level.

For the research suggestions, the EOD police officers shall realize the responsibility of their duties. They should be supported to enhance the abilities on their career. And that affects the job security which boosts morale when they perform their duties.

Keywords: quality of working life / police officers / explosive ordnance disposal (EOD)

บทนำ

การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งกล่าวได้ว่า การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใดๆ คาดกันว่ามนุษย์ได้ใช้เวลาหนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อยที่อยู่ในที่ทำงานหรือสำนักงาน และยังเชื่ออีกว่าในอนาคตที่จะมาถึงมนุษย์จำเป็นต้องใช้เวลาในชีวิตเกี่ยวข้องกับการทำงานเพิ่มขึ้นไปอีก การทำงานเป็นสิ่งที่ให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นโอกาสที่ทำให้เกิดการพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้ร่วมงานกับบุคคลอื่นๆ กับสถานที่และเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนความคิดเห็นทั้งหลายจากผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นการทำงานจึงเป็นการเปิดโอกาสให้แสดงออกถึงเขาวนปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะนำมาซึ่งเกียรติภูมิและความพึงพอใจในชีวิตและในปัจจุบันการบริหารองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด มีปัจจัยในการบริหารหลายประการที่จะผลักดันให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ อันได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรทางการบริหารที่มีความสำคัญลำดับต้นขององค์กร ดังคำกล่าวที่ว่า “คนเป็นทรัพย์สินที่มีค่าขององค์กร ที่สามารถสร้างคุณูปการแก่องค์กรอย่างมหาศาล” (สุรัชย์ แก้วพิกุล, 2552 : 1)

คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ และเป็นบ่อเกิดของขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ การงานให้มีประสิทธิภาพ หากบุคคลได้อยู่กับสิ่งที่พึงพอใจชีวิตก็จะมีคุณค่าและมีความสุขมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานดีขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้นักวิชาการมากมายทั้งในประเทศ และต่างประเทศพยายามศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและมิติคุณภาพชีวิตในหลากหลายมุมมองด้วยกัน แต่ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง คือ Walton ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานอย่างจริงจัง โดยใช้หลักการพิจารณาจากคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเน้นแนวทางการเป็นมนุษย์ (Humanistic) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมตัวบุคคล และสังคมที่ส่งผลทำให้การทำงานประสบความสำเร็จผลผลิตที่ได้รับตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจของบุคคลในการทำงาน และเป็นที่มาของการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life)

องค์กรของรัฐ “ข้าราชการ” ถือเป็นตัวจักรสำคัญในการบริการและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนบริหารราชการแผ่นดินที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการจะมีประสิทธิภาพและตอบสนองนโยบายขององค์กรมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี (คเชนทร์ ช่างน้อย, 2556 :2)

ในขณะที่มีอีกหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เก็บกู้ หรือ ทำลายวัตถุต้องสงสัยว่าเป็นวัตถุระเบิด หรือ EOD (Explosive Ordnance Disposal) ซึ่งระเบิดเป็นอาวุธที่มีพลังทำลายร้ายแรงซึ่งพร้อมที่จะทำลายทุกสิ่งที่อยู่รอบๆ อย่างไม่ปราณี ก็จะมีหน่วยงานนี้ได้เข้าไปตรวจสอบพื้นที่ดังกล่าวทันทีอย่างไม่

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2563)

กลัวอันตราย โดยการจะเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ นอกจากความกล้าและความเสียสละแล้ว เรียนหลักสูตรการทำลายวัตถุระเบิด กองบัญชาการตำรวจนครบาล จะต้องเข้ารับการฝึกจากหน่วยทำลายวัตถุระเบิดที่อยู่ในสังกัดของเหล่าทัพ อาทิ กองทัพบก (เข้ารับการฝึก 1 สัปดาห์) กองทัพเรือ (เข้ารับการฝึก 1 สัปดาห์) กองทัพอากาศ (เข้ารับการฝึก 1 สัปดาห์) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (เข้ารับการฝึก 11 สัปดาห์) รวม 14 สัปดาห์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ EOD ต้องเรียนรู้ที่จะตรวจสอบ จำแนกประเภทของระเบิด รวมถึงปลดชนวนระเบิดอีกด้วย สำหรับผู้ที่เรียนจบจากหลักสูตรการทำลายวัตถุระเบิดไปเป็นที่เรียบร้อยแล้วนั้น จะต้องยึดปรัชญา 4 ข้อในการเก็บกู้วัตถุระเบิด อันได้แก่ (1) ชีวิตต้องปลอดภัยทั้งชีวิตผู้เก็บกู้ระเบิด และชีวิตของประชาชน (2) ทรัพย์สิน ต้องไม่เสียหาย (3) วัตถุพยาน ต้องสมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีคนร้ายได้ (4) ชุมชน ต้องดำเนินชีวิตเป็นปกติ

เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด เป็นผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิดตามพื้นที่จังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่นั้นมีความเสี่ยงสูง ต้องปฏิบัติงานในภาวะกดดัน เนื่องจากวัตถุระเบิดมีพลังทำลายล้างที่สูงและมีรัศมีการทำลายเป็นวงกว้าง การทำงานทุกครั้งจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก และมีความเสี่ยงมากกว่าหน้าที่อื่นๆ ดังนั้นการเข้าปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจึงควรต้องมีความพร้อม มีความมั่นใจ มีสติ ไม่วอกแวก ไม่ควรมีเรื่องที่ทำให้เกิดความเครียดหรือความกังวลใจในขณะทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด อันจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเอง และประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินโดยรอบอีกด้วย ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด ว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการทำงานให้สูงขึ้น อีกทั้งลดการสูญเสียของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD)
- 2 เพื่อนำผลจากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

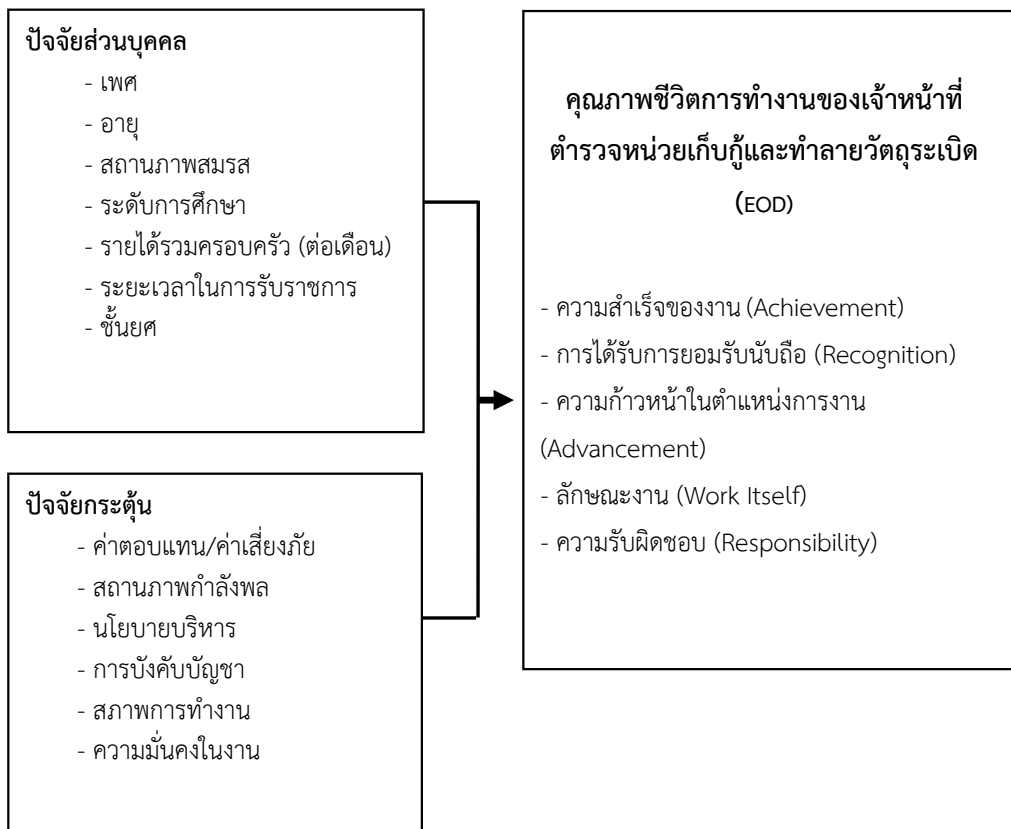
ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD)

ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 จำนวน 9 จังหวัด กลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิด กองบังคับการตำรวจปฏิบัติภารกิจพิเศษ และกองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบังคับการสรรพาวุธ สำนักงานส่งกำลังบำรุง ทั้งชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตร จำนวนทั้งหมด 275 คน ซึ่งเป็นการศึกษาประชากรทั้งหมด เนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มากนัก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิดตามพื้นที่จังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศไทย การปฏิบัติหน้าที่จึงมีความเสี่ยงสูง ต้องปฏิบัติงานในภาวะกดดัน เนื่องจากวัตถุระเบิดมีพลังทำลายล้างที่สูงและมีรัศมีการทำลายเป็นวงกว้าง การทำงานทุกครั้งจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก และมีความเสี่ยงมากกว่าหน้าที่อื่นๆ ดังนั้นการเข้าปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจึงควรต้องมีความพร้อม มีความมั่นใจ มีสติ ไม่วอกแวก ไม่ควรมีเรื่องที่ทำให้เกิดความเครียดหรือความกังวลใจในขณะทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด อันจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเอง และประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินโดยรอบอีกด้วย จากการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) นั้น แยกสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้รวมครอบครัว (ต่อเดือน) ระยะเวลาในการรับราชการ และชั้นยศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 และเพศหญิงจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 มีสถานภาพสมรส สมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 มีรายได้รวมครอบครัว (เฉลี่ยรวมต่อเดือน) มากกว่า 35,001 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 ชั้นยศประทวน จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 80.7 มีระยะเวลาการรับราชการจนถึงปัจจุบันอยู่ระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 80 คิดเป็นร้อยละ 29.1

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ ค่าตอบแทน/ค่าเสี่ยงภัย สถานภาพกำลังพล นโยบายบริหาร การบังคับบัญชา สภาพการทำงาน และความมั่นคงในงาน

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 275 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าตอบแทน/ค่าเสี่ยงภัยที่ได้รับว่า มีค่าตอบแทน/ค่าเสี่ยงภัยที่ได้รับ แต่ไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 100.0

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 275 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพกำลังพลว่า กำลังพลยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 100.0

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายบริหารมากที่สุดคือ ทราบเพราะหน่วยงานเป็นผู้แจ้ง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับบัญชามากที่สุดได้แก่ ปฏิบัติงานโดยผ่านสายบังคับบัญชา จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานมากที่สุดได้แก่ มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการทำงานขององค์กรอย่างละเอียดถี่ถ้วน แน่ชัด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงในงานมากที่สุดได้แก่ มีโอกาสที่จะก้าวหน้า จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD)

ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ในภาพรวม พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.292$, S.D. = 1.135) หากพิจารณารายด้าน พบว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.599$, S.D. = 1.1623) รองลงมาได้แก่ ความรับผิดชอบ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.436$, S.D. = 1.102) การได้รับการยอมรับนับถือ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.254$, S.D. = 1.117) ลักษณะงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.196$, S.D. = 1.166) และน้อยที่สุดได้แก่ ความสำเร็จของงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.976$, S.D. = 1.127)

การศึกษาคูณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ในภาพรวม พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.292$, S.D. = 1.135)

ด้านความสำเร็จของงาน (Achievement) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) สามารถนำประสบการณ์และความรู้มาบริหารจัดการในงานที่ได้รับมอบหมาย มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.748$, S.D. = 0.919) ไม่สอดคล้อง สุประวีณ์ เชื้อนสูงรงค์ (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 พบว่า ผู้บังคับบัญชา มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ได้รับคำชื่นชมจากประชาชนภายหลังปฏิบัติการกิจสำเร็จ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.104$, S.D. = 1.060) สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทัศน์ ดุรงค์เรือง (2540 : 44) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไว้ประการหนึ่งว่าการยอมรับ (Recognition) โดยปกติแล้วคนทุกคนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ถ้าผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานแสดงออกถึงพฤติกรรมการยอมรับในความคิดหรือความสามารถของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นคำยกย่องชมเชยหรือการให้ที่เหมาะสมจะมีส่วนจูงใจในการทำงานได้มาก และทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานดีขึ้น

ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (Advancement) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ได้รับความก้าวหน้าในงานและรู้สึกว่ามีคุณภาพชีวิต

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2563)

ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.122$, S.D. = 1.196) ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ สาธรราชกูร์ ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน พบว่า มีความก้าวหน้าจากการเลื่อนตำแหน่งจะได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชารวมทั้งผ่านระบบการคัดเลือกที่มีกฎเกณฑ์ อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับ ญัฐชัย ทองไพจิตร (2555) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน กองกับกับการ 2 สังกัด กองบังคับการปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง พบว่า สายงานที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานอยู่สามารถสร้างผลงาน อันส่งผลให้มีชื่อเสียงและเพิ่มโอกาสก้าวหน้าในอาชีพได้ ซึ่งหน่วยงานมีตำแหน่งหน้าที่พร้อมที่จะให้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงกว่าได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านลักษณะงาน (Work Itself) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) มีความเข้าใจกับลักษณะการทำงานของตนเป็นอย่างดี มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.873$, S.D. = 0.888) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Herzberg (1959) พบว่า ปัจจัยการปฏิบัติงานมีอยู่ 2 มิติ คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Facts) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพอใจโดยตรง เป็นปัจจัยในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง ประกอบด้วยด้านความสำเร็จของงานด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ส่วน ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Facts) เป็นปัจจัยที่ช่วยป้องกันเกิดความไม่พอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวกับงานโดยตรงแต่เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่องาน ประกอบด้วย ด้านนโยบาย และการบริหารงาน ด้านรายได้และสวัสดิการด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและด้านความมั่นคงในการทำงาน อันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงานได้ในระดับสูง

ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) มีอำนาจในการรับผิดชอบงานได้อย่างเต็มที่ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.722$, S.D. = 1.268) ไม่สอดคล้องกับ พ.ต.อ. ฤทธิชัย ช่างคำ (2562) ศึกษาบทบาททางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า บทบาททางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต่อปัญหาความไม่สงบทางการเมือง ว่าได้มีการแสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนที่ได้มีการกำหนดไว้ กลุ่มข้าราชการตำรวจระดับชั้นประทวน พบว่า ส่วนใหญ่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตนที่ชอบด้วยกฎหมาย และของ คสช. เป็นหลัก โดยจะต้องร่วมงานกับหลายฝ่ายมากยิ่งขึ้น ตามคำสั่งหรือหน่วยงานที่ คสช. ตั้งขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันรักษาความสงบภายในพื้นที่เพิ่มเติม จากปกติกลุ่มข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรพบว่าการแสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนที่ได้มีการกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะเมื่อมีคำสั่งของ คสช. และตำรวจต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมืองอย่างเคร่งครัด กลุ่มข้าราชการตำรวจผู้บังคับบัญชาาระดับสูงพบว่ากลุ่มนี้มีการแสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนที่ได้มีการกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะเมื่อมี ประกาศ และ คำสั่งของ คสช. ออกมา มีการสั่งการให้ข้าราชการรับเหตุเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเหตุการณ์

ต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความวุ่นวายของมวลชนต่าง ๆ และอีกบทบาทหนึ่ง คือ ดำรวจมีบทบาททางการเมืองคือสอดส่องดูแล และคอยรายงานความเคลื่อนไหวให้ทาง คสช.

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ด้านความสำเร็จของงาน (Achievement) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) สามารถนำประสบการณ์และความรู้มาบริหารจัดการในงานที่ได้รับมอบหมาย

ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ได้รับคำชื่นชมจากประชาชนภายหลังปฏิบัติภารกิจสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาควรมีการการยกย่องชมเชย หรือการยอมรับในความรู้ความสามารถ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีผลงานในการปฏิบัติงานเป็นที่น่าพอใจและประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (Advancement) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ได้รับความก้าวหน้าในงานและรู้สึกรู้สึกมีความมั่นคงในชีวิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ หน่วยงานจึงควรเปิดโอกาสและส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทุกสาย ทุกตำแหน่งสามารถเลื่อนตำแหน่งให้ก้าวหน้าสูงขึ้นได้อย่างเท่าเทียมกัน ด้วยความเสมอภาคและยุติธรรม ที่สำคัญคือการใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ในการเลื่อนระดับ เลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรงและเป็นธรรม

ด้านลักษณะงาน (Work Itself) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) มีความเข้าใจกับลักษณะการทำงานของตนเองเป็นอย่างดี จากภารกิจของหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ จึงควรมีการทบทวนทำความเข้าใจภาระงาน และทำการฝึกอยู่เสมอ

ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) มีอำนาจในการรับผิดชอบงานได้อย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตามการรู้จักและเข้าใจในอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังที่ได้รับมอบหมายงานจะมีความสามารถและความเข้าใจในการมอบหมายงานเป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ควรจะได้รับมอบหมายอำนาจให้เพียงพอเพื่อทำงานให้สำเร็จด้วยดี และเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยเก็บกู้ระเบิดและทำลายวัตถุระเบิดต้องมีความชื่นชอบในงานของตนเอง มีอารมณ์ทางบวก มีความสุข ความภูมิใจในการทำงาน ไม่ควรมีเรื่องที่ทำให้เกิดความเครียดหรือความกังวลใจในการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด อันจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเอง และประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

บรรณานุกรม

คเชนทร์ ช่างน้อย, จ.ส.อ. (2556). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารม้าที่ 9 ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ณัฐชัย ทองไพบิจิตร. (2555). คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน กองบังคับการ 2 สังกัด กองบังคับการปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยทองสุข

ทรงศักดิ์ ทองพันธ์. (2555). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจและกระบวนการยุติธรรม วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ประเสริฐ สาธตราษฎร์. (2554). คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

แพรวนภา ณะนะ. (มปป). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจกองทะเบียนผล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ภนิดา กบรัตน์. (2556). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน: ศึกษาเฉพาะกรณี กองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 1 สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

วิรุฬห์ กาดทอง. (2556). คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 6 ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สุดารัตน์ สีสั่ง. (2560). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจ ตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

เหมือนฝัน กันทา. (2557). คุณภาพชีวิตการทำงานของตำรวจจราจร กลุ่มงานจราจร ตำรวจภูธร จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนูวัฒน์ พุทสิงห์. (2560). คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจนครบาลพระโขนงกรุงเทพมหานคร การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

- Kalayanee Koonmee and Busaya Virakul. (2007). Ethics, Quality of Work Life, and Employee Job-related Outcomes: A Survey of HR and Marketing in Thai Businesses. **NIDA Development Journal**. 47 (October-December) : 72.
- Huang T. C., Lawler J, & Lei CY. (2007). The effects of quality of work life on commitment and turnover intention. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 35(6): 735-750.

